

Гнибіденко О.М.

асистент

Центральноукраїнський національний технічний університет

м. Кропивницький, Україна

ОСОБЛИВОСТІ БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Висока інноваційна активність є одним з головних чинників досягнення високих темпів зростання економіки України та її структурної модернізації. Закономірно, що стимулювання інноваційної діяльності – це один з головних напрямів економічної політики, який наразі розвивають уряди більшості країн світу з метою забезпечення конкурентоспроможності економіки.

Разом з тим, впровадження інноваційної діяльності пов'язано з високим комерційним ризиком, що робить її менш привабливою з економічної точки зору, ніж звичайна господарська діяльність. Внаслідок цього залучення в економіку інвесторів, які будуть готові інвестувати кошти в розвиток інновацій, можливе лише через створення для них сприятливих умов діяльності та зниження їх витрат, що частково компенсує вищу ризикованість інвестицій. В умовах економіки зі слабкими ринковими інститутами і нерозвиненою фінансовою системою найбільш дієвими та ефективними інструментами для вирішення таких завдань є інструменти бюджетно-податкової політики.

Бюджетно-податкова політика є складовою фінансової політики держави, основними інструментами якої виступають податки та державні витрати. В розвинутих країнах світу через бюджети та державні соціальні фонди відбувається перерозподіл від 37 до 55% валового внутрішнього продукту (надалі ВВП).

З урахуванням сучасних тенденцій глобалізації та інтеграції економічних систем, посилення міжнародної конкуренції, бюджетно-податкова політика будь-якої держави – це сукупність правових, фінансових і організаційних заходів держави у сфері регулювання бюджетних і податкових відносин, які направлені на формування і використання фінансових ресурсів в системі регулювання економічного розвитку країни. Найчастіше її ототожнюють з фіскальною або податковою політикою.

Держава здійснює реалізацію бюджетно-податкової політики за допомогою певних органів державного управління, які з урахуванням ролі, функцій та обсягів діяльності поділяються на такі групи: загальнодержавні органи управління та органи оперативного управління.

В Україні держава реалізує бюджетно-податкову політику через Міністерство фінансів України (центральний апарат та місцеві фінансові органи). Крім того, для забезпечення виконання Державного бюджету існує ряд органів, а саме Рахункова палата України, Державне казначейство, Державна контрольна ревізійна служба, система органів Державної податкової служби України, митні органи України.

Законодавчо-правове забезпечення бюджетно-податкової політики – комплекс правових документів та нормативно законодавчих актів, що регламентують бюджетні відносини та оподаткування [2].

Основною метою грошово-кредитної політики є стабільність національної грошової одиниці та грошового обігу за рахунок контролю за емісією грошей і кредитним механізмом.

Бюджетно-податкова політика як складова фінансової політики держави відіграє важливу роль в економічних процесах країни та має проводитися відповідно

до принципів ефективності досягнення соціально-економічного розвитку країни. Шляхи застосування бюджетно-податкової політики залежать від економічних умов, в яких перебуває економічна система певної країни, та цілей, поставлених перед урядом, що приймає відповідні рішення.

Головними інструментами бюджетно-податкової політики є обсяги та структура державних видатків та система оподаткування.

Протягом останніх десяти років Україна зробила певні кроки щодо створення умов для інноваційної діяльності. Головним серед них стало формування законодавчої бази для впровадження важливих механізмів цієї політики. Наразі застосування бюджетно-податкових інструментів стимулювання інноваційної діяльності Україні передбачено низкою документів, зокрема: Законами України «Про інноваційну діяльність», «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків», «Про наукові парки», «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні», Постановою КМУ «Про затвердження Державної цільової економічної програми «Створення в Україні інноваційної інфраструктури», Розпорядження КМУ «Про схвалення Концепції розвитку національної інноваційної системи», «Про схвалення Концепції реформування державної політики в інноваційній сфері»[3].

Чинним законодавством України визначено досить широкий перелік бюджетно-податкових інструментів стимулювання інноваційної діяльності. Суб'єктам інноваційної діяльності для виконання ними інноваційних проектів може бути надана фінансова підтримка шляхом:

а) повного безвідсоткового кредитування (на умовах інфляційної індексації) пріоритетних інноваційних проектів за рахунок коштів Державного бюджету України та коштів місцевих бюджетів;

б) часткового (до 50%) безвідсоткового кредитування (на умовах інфляційної індексації) інноваційних проектів за рахунок коштів Державного бюджету України, та коштів місцевих бюджетів за умови залучення до фінансування проекту решти необхідних коштів виконавця проекту і (або) інших суб'єктів інноваційної діяльності;

в) повної чи часткової компенсації (за рахунок коштів Державного бюджету України та коштів місцевих бюджетів) відсотків, сплачених суб'єктами інноваційної діяльності комерційним банкам, та іншим фінансово-кредитним установам за кредитування інноваційних проектів;

г) надання державних гарантій комерційним банкам, що здійснюють кредитування пріоритетних інноваційних проектів;

д) майнового страхування реалізації інноваційних проектів у страховиків відповідно до Закону України «Про страхування»(85/96-ВР)[1].

Перелік бюджетних інструментів для конкретного інноваційного проекту залежить від низки умов. Зокрема, від правового режиму, який застосовується до суб'єкта інноваційної діяльності – виконавця інноваційного проекту. Так, для технологічних парків визначений спеціальний режим інноваційної діяльності, який передбачає застосування декількох інструментів бюджетного стимулювання (повне або часткове безвідсоткове кредитування, повну або часткову компенсацію банківських відсотків), а для наукових парків – два інструменти (пряме фінансування виконання інноваційних проектів та пріоритетний порядок розгляду звернень наукових парків щодо державного замовлення на постачання продукції, виконання робіт і надання послуг для забезпечення пріоритетних державних потреб)[3].

Враховуючи обмеженість і недостатність бюджетних ресурсів для фінансування переходу економіки України на інноваційну модель розвитку, провідну роль має відігравати податковий механізм стимулювання інноваційної діяльності разом з заохочувальними організаційними заходами шляхом звільнення від

оподаткування прибутку суб'єктів господарювання, отриманого ними від реалізації інноваційних проектів за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки та інноваційної діяльності. Україна не має фінансових ресурсів для того, щоб фінансувати розбудову потужної інноваційної інфраструктури в частині надання значної прямої бюджетної підтримки, тому для стимулювання інноваційної активності необхідне пріоритетне спрямування кредитних ресурсів державних банків для кредитування інноваційних проектів.

Література:

1. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 4.07.2002 року № 40 – IV.
2. Куценко Т.Ф. Бюджетно-податкова політика : Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2002. – 256 с.
3. «Щодо вдосконалення бюджетно-податкових інструментів стимулювання інноваційної діяльності в Україні». Аналітична записка [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1104/>.

